

Maja Orłowska, Uniwersytet Gdański, Wydział Ekonomiczny

Julia Zarzecka, Uniwersytet Gdański, Wydział Ekonomiczny

ERASMUS+: EWOLUCJA I BADANIE OPINII STUDENTÓW NA TEMAT PROGRAMU MOBILNOŚCIOWEGO

Abstrakt

W artykule zaprezentowano opinie studentów na temat programu mobilności Erasmus+. Praca ukazuje również historię tworzenia oraz ewolucji tego przedsięwzięcia. Na podstawie przeprowadzonego badania ankietowego dokonano analizy poglądów dotyczących programu, a także doświadczeń związanych z odbytą już mobilnością. Podczas badania zidentyfikowano główne aspekty wzbudzające niepewność oraz bariery odczuwane przez studentów, związane z wyjazdem w ramach Erasmus+.

Słowa kluczowe: Erasmus+, historia programu Erasmus+, mobilność studencka

Wprowadzenie

Program Erasmus, utworzony w 1987 roku i obecnie funkcjonujący pod nazwą Erasmus+, stał się symbolem integracji europejskiej, jako jedno z najbardziej rozpoznawalnych przedsięwzięć edukacyjnych i mobilnościowych na świecie. Pierwotnie miał on przełamywać bariery między społecznością akademicką państw członkowskich. Obecnie wizja przedsięwzięcia jest o wiele szersza i umożliwia integrację osób na różnych etapach edukacji, a także dorosłych poprzez rozwój kariery zawodowej. Program umożliwia wymianę zarówno krótko, jak i długoterminową, ale także odbywanie staży zagranicznych. Działania te pomagają zdobyć doświadczenie życiowe i zawodowe oraz zapoznać się z różnorodną kulturą europejską, co wpływa pozytywnie na pogłębienie poczucia przynależności do wspólnoty.

Artykuł porządkuje wiedzę na temat historii i założeń programu Erasmus oraz Erasmus+, ze szczególnym uwzględnieniem obecnej oferty, płynące z niej możliwości internacjonalizacji i kształcenia się. W centrum uwagi znalazła się również percepcja i doświadczenie tych, dla których został stworzony - studentów. Ważnym aspektem niniejszej pracy jest przedstawienie wyników badania ankietowego przeprowadzonego wśród obecnych i byłych studentów trójmiejskich uczelni. Kluczowe znaczenie mają motywacje i obawy związane z wyjazdem wśród grupy docelowej, a także opinie i uwagi dotyczące już zrealizowanych wymian.

W artykule wykorzystano literaturę przedmiotu oraz oficjalne źródła internetowe dostępne na stronach Unii Europejskiej i programu Erasmus+. Przeprowadzono także badanie ankietowe z użyciem metody CAWI - formularz obejmował 22 pytania (otwarte oraz zamknięte). W ramach badania pozyskano 472 anonimowe odpowiedzi. Analizę przeprowadzono w marcu, kwietniu i maju 2025 roku wśród gdańskiej społeczności studenckiej.

Historia programu wymiany Erasmus i jego kontynuacji - programu Erasmus+

Pierwszy program mający na celu wsparcie mobilności studentów finansowany przez Unię Europejską, Erasmus, powstał 15 czerwca 1987 roku. Pomysłodawczynią tej inicjatywy była Sofia Corradi, znana jako *Mamma Erasmus*. Włoska pedagoga w 1969 r. przedstawiła wizję projektu, umożliwiającego zagraniczną wymianę studencką, który zapoczątkował prace nad programem Erasmus.¹

Jego główną ideą było wpieranie integracji społeczności szkół wyższych na terenie Unii Europejskiej, Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG) oraz w krajach kandydujących do członkostwa w UE, jak również wymiany kadry pedagogicznej, a przede wszystkim osób studiujących. W pierwszej edycji programu w 1987 r. wzięło udział 3 200 studentów z 11 krajów europejskich: Belgii, Danii, Francji, Grecji, Hiszpanii, Holandii, Irlandii, Niemiec, Portugalii, Wielkiej Brytanii i Włoch. Polscy studenci uzyskali możliwość wyjazdów w 1998 roku, czyli 6 lat przed przystąpieniem do UE. Jak podaje organizator wymian studenckich, od czasu powstania programu wzięło w nim udział ponad 16 mln osób².

Nazwa Erasmus zainspirowana została życiorysem holenderskiego humanisty, teologa i filozofa, Erazma z Rotterdamu, żyjącego w latach 1466-1536. Myśliciel nazywany był księciem humanistów oraz zaliczany do czołowych humanistów renesansu. Stał się inspiracją dla współczesnych, gdyż uczył się w wielu ośrodkach kształcenia na terenie Europy oraz jego poglądy pedagogiczne ukierunkowane były na dobrostan dzieci i młodzieży, były znakiem sprzeciwu wobec ówczesnego szkolnictwa. Jednocześnie Erasmus to akronim od angielskich słów *the EuRopean community Action Scheme for Mobility of University Students*, co można

¹ Sofia Corradi Biography, <https://www.sofiacorradi.eu/Biography.html> (dostęp: 16.11.2025).

² Od Erasmusa do Erasmus+: 30 lat historii, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/pl/memo_17_83 (dostęp: 08.05.2025); Raporty roczne, arkusze informacyjne i statystyki, <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/resources-and-tools/statistics-and-factsheets> (dostęp: 08.05.2025).

przetłumaczyć jako Europejski Program Działań na Rzecz Mobilności Studentów Szkół Wyższych. Rozwinięcie nazwy idealnie odzwierciedla ideę całego przedsięwzięcia³.

Początkowo oferta programu Erasmus skierowana była jedynie do szkół wyższych i miała na celu ułatwienie mobilności studentów między uczelniami krajów członkowskich UE. Obejmowała również współpracę placówek, koordynowanie toku studiów, a także wymianę nauczycieli akademickich w celach szkoleniowych oraz dydaktycznych. Skupiała się na zacieśnianiu współpracy akademickiej, a także na rozwijaniu kompetencji uczestników, co miało pozytywnie wpłynąć na rozwój umiejętności adaptacyjnych, komunikacyjnych i współpracy w zespołach międzynarodowych⁴.

Następnie, od 2006 do 2007, Erasmus był częścią programu unijnego SOCRATES (1995-2007) obejmującego sferę edukacji, który miał na celu podnoszenie jakości nauki i jej atrakcyjności na wszystkich poziomach edukacji w państwach członkowskich, należących do EOG oraz Bułgarii, Rumunii i Turcji. SOCRATES obejmował osiem obszarów, w tym edukację szkolną (COMENIUS), współpracę w zakresie uczenia się przez całe życie (GRUNDTVIG) oraz promocję nauczania języków obcych (LINGUA)⁵.

W latach 2007-2013 Erasmus wchodził w skład projektu „Uczenie się przez całe życie” (*Longlife Learnign Programme*), którego głównym celem było wspieranie rozwoju, wymiany, współpracy i mobilności między systemami edukacji oraz przyczynienie się do stworzenia społeczeństwa opartego na stałym doskonaleniu wiedzy, dbaniu o stały rozwój gospodarczy, a także zapewnieniu miejsc pracy i jedności społecznej⁶.

W 2014 roku rozszerzono nazwę Erasmus o „+”. Nowa nazwa to także nowy zakres programu. Znak plus sygnalizuje, że inicjatywa wykracza poza dotychczasowe grono odbiorców - studentów i nauczycieli akademickich - otwierając się na szersze środowiska zainteresowane jej tematyką. Do grupy beneficjentów dołączyła młodzież szkół średnich i ich

³ *Od Erasmusa do Erasmus+: 30 lat historii*, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/pl/memo_17_83 (dostęp: 08.05.2025); *20 lat Erasmusa w Polsce: Jak program zmienił edukację i mobilność studentów*, <https://studia.studentnews.pl/s/24/5608-Studia-newsy/5942292-20-lat-Erasmusa-w-Polsce-Jak-program-zmienil-edukacje-i-mobilnosc-studentow.htm> (dostęp: 08.05.2025); *Erazm z Rotterdamu*, <https://platformanauki.pl/bohaterowie/erazm-z-rotterdamu,52> (dostęp: 08.05.2025); *Erasmus do Erasmus+: historia, finansowanie i przyszłość* <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/pl/about-erasmus/history-funding-and-future?etrans=pl> (dostęp: 05.10.2025).

⁴ *Program ERASMUS*, [https://humanistyczna.pl/wspolpraca-z-zagranica/program-erasmus/?lang=pl#:~:text=Program%20ERASMUS%20Ustanowiony%20w%201987%20roku%20%E2%80%9EErasmus%E2%80%9D,teologa%2C%20Erazma%20z%20Rotterdamu%20\(1466%20%2D%201536\)](https://humanistyczna.pl/wspolpraca-z-zagranica/program-erasmus/?lang=pl#:~:text=Program%20ERASMUS%20Ustanowiony%20w%201987%20roku%20%E2%80%9EErasmus%E2%80%9D,teologa%2C%20Erazma%20z%20Rotterdamu%20(1466%20%2D%201536)) (dostęp: 05.10.2025).

⁵ *Program SOCRATES-ERASMUS w Polsce*, <https://gazeta.us.edu.pl/node/229531> (dostęp: 05.10.2025).

⁶ Decyzja nr 1720/2006/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 listopada 2006 r. ustanawiająca program działań w zakresie uczenia się przez całe życie, <https://eur-lex.europa.eu/PL/legal-content/summary/lifelong-learning-programme-2007-13.html> (dostęp: 05.10.2025).

nauczyciele oraz osoby dorosłe. Obszar działalności inicjatywy Erasmus+ został także rozszerzony o kraje nie należące do sojuszu UE⁷.

W ramach Erasmus+, w 2021 roku utworzono inicjatywę „Jean Monnet”. Jej głównym zamysłem jest wspieranie nauczycieli, na każdym etapie nauczania, w przekazywaniu informacji oraz rozwijaniu krytycznej wiedzy na temat Unii Europejskiej, działań przez nią podejmowanych oraz wpływu na życie codzienne obywateli. Oferta ta jest skierowana zarówno do szkół, instytucji kształcenia zawodowego i szkolnictwa wyższego, jak i do nauczycieli⁸.

Współczesny kształt programu Erasmus+

Jak wskazano we wcześniejszej części tekstu, na przestrzeni lat oferta Erasmus+ została znacznie rozszerzona. Obecnie, oprócz wymian studenckich, program oferuje również staże, kursy i szkolenia dla pracowników oraz wymiany dla młodzieży. Dzięki szerokiej ofercie edukacji osób w dowolnym wieku, Erasmus+ realizuje swój główny cel, jakim jest wsparcie uczenia się przez całe życie - zarówno zawodowe, akademickie, jak i osobiste. Wśród pozostałych celów programu znajduje się promowanie mobilności wszystkich osób zainteresowanych programem, włączenie społeczne i równy dostęp do edukacji, różnorodność i sprawiedliwość we wszystkich obszarach działania programu⁹.

W ofercie programu Erasmus+ dla osób indywidualnych znajdują się możliwości realizacji mobilności skierowane do młodzieży, studentów oraz osób aktywnych zawodowo. Uczniowie w wieku szkolnym mogą skorzystać z wyjazdów grupowych (czyli takich, w których bierze udział co najmniej dwóch uczniów), mobilności krótkoterminowej (od 9 do 29 dni) oraz mobilności długoterminowej (od miesiąca do roku). Aby skorzystać z oferty wniosek musi być złożony przez szkołę, do której uczęszcza kandydat. Dla młodzieży chcącej zaaplikować do udziału w programie poza rokiem szkolnym dostępne są krótkoterminowe

⁷ *Możliwości spoza UE*, <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/pl/opportunities/opportunities-from-outside-the-eu?etran=pl> (dostęp: 18.10.2025).

⁸ *Sektory programu Erasmus +*, <https://erasmusplus.org.pl/sektory?sector=7> (dostęp: 05.10.2025); *Działania „Jean Monnet”: wspieranie nauczania i badań naukowych na temat Unii Europejskiej*, <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/pl/opportunities/opportunities-for-organisations/jean-monnet-actions#:~:text=Dzia%C5%82ania%20%E2%80%9EJean%20Monnet%E2%80%9D:%20wspieranie%20nauczania%20i%20bada%C5%84,i%20debaty%20dotycz%C4%85ce%20r%C3%B3wnych%20aspekt%C3%B3w%20Unii%20Europejskiej> (dostęp: 05.10.2025).

⁹ *Erasmus+ Programme Guide*, Komisja Europejska, <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/pl/programme-guide/part-a/priorities-of-the-erasmus-programme/objectives-features> (dostęp: 08.09.2025).

wymiany pozaszkolne trwające od 5 do 21 dni skierowane dla grup. W grupie mogą znajdować się osoby między 13. a 18. rokiem życia oraz lider grupy powyżej 18. r.ż.¹⁰.

W obszarze edukacji dorosłych program Erasmus+ oferuje możliwości wyjazdu osób pracujących z młodzieżą, uczących się dorosłych, kadry sportowej oraz pracowników placówek edukacyjnych (zarówno szkół podstawowych, średnich, jak i szkolnictwa wyższego). Szczególnie rozbudowana oferta mobilności dostępna jest właśnie w przypadku szkolnictwa wyższego (uniwersytetów, politechnik), a także szkół dla dorosłych. Pracownicy wymienionych placówek mogą skorzystać z oferty wyjazdowej skierowanej na gościnne prowadzenie zajęć na uczelniach zagranicznych w celu zdobycia doświadczenia zawodowego lub uczestniczenia w szkoleniach dla wykładowców. Erasmus+ kieruje swoją ofertą do pracowników dydaktycznych zatrudnionych na uczelni, przedsiębiorców prowadzących zajęcia dla studentów oraz pracowników administracyjnych¹¹.

Od początku trwania programu najważniejszą jego funkcją było umożliwienie studentom wyjazdów międzynarodowych i nadal jest to najbardziej znany program z oferty Erasmus+. Studenci mogą skorzystać z wymian w czasie trwania roku akademickiego uczestnicząc w zajęciach organizowanych na uczelni goszczącej lub aplikować o staż zagraniczny, pozwalający zdobyć doświadczenie na wczesnym etapie aktywności zawodowej. Możliwe jest połączenie obu ofert i skorzystanie ze stażu w trakcie realizacji zajęć na uczelni zagranicznej. Oprócz najpopularniejszych wyjazdów długoterminowych (od 2 do 12 miesięcy) w ofercie znajdują się również krótkoterminowe wyjazdy trwające od 5 do 30 dni. Do krótkoterminowych wyjazdów zaliczają się m.in. Mieszane Intensywne Programy (ang. *Blended Intensive Programmes – BIP*). Kierowane są one zarówno do studentów, jak i kadry pracowniczej i łączą krótką mobilność fizyczną z nauką zdalną. Uczestnicy programu realizują zajęcia na uczelni zagranicznej, które następnie są uznawane na uczelni macierzystej (za min. 3 punkty ECTS).

Każdy student uczestniczący w programie mobilności otrzymuje wsparcie finansowe, którego wysokość uzależniona jest od grupy kraju, z którego wyjeżdża i do którego przyjeżdża. Erasmus+ w celu systematyzacji wsparcia dzieli kraje programu na 3 grupy obrazujące koszty życia w danym kraju: grupa 1. to kraje o niższych kosztach utrzymania, grupa 2. o średnich i grupa 3. o wyższych. Studentom z krajów o niższych kosztach utrzymania, zaliczanych do

¹⁰ Wyjazdy zagraniczne dla uczniów, Komisja Europejska, <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/pl/opportunities/opportunities-for-individuals/pupil-mobility> (dostęp: 15.11.2025).

¹¹ Oferta dla osób indywidualnych, Komisja Europejska, <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/pl/opportunities/opportunities-for-individuals> (dostęp: 16.11.2025).

grupy 1., w tym z Polski, przysługuje wyższe wsparcie finansowe w przypadku realizacji mobilności w krajach o średnich (grupa 2.) lub wyższych (grupa 3.) kosztach utrzymania¹². W 2025 roku stawki dla studentów z Polski korzystających z programu Erasmus+ w celu studiowania za granicą wynosiły odpowiednio 670 euro miesięcznie przy realizacji mobilności w 2. lub 3. grupie krajów i 600 euro miesięcznie przy realizacji mobilności w 1. grupie¹³. Dodatkowo wypłacane jest świadczenie na rzecz pokrycia kosztów podróży, uzależnione od odległości między miejscem realizacji mobilności a uczelnią macierzystą. Wysokość tego świadczenia może być zwiększona w przypadku korzystania z opcji „green travel”, czyli przy wyborze ekologicznego środka transportu w drodze z uczelni macierzystej do uczelni goszczącej oraz z powrotem. Do zielonych środków podróży zaliczana jest podróż pociągiem, autobusem, rowerem lub podróż samochodem w więcej niż 1 osobę udającą się do kraju mobilności w tym samym celu. Podczas realizacji stażu zagranicznego uczestnikom również wypłacane jest wsparcie finansowe, podobnie jak w przypadku mobilności związanej z realizacją zajęć na uczelni partnerskiej. W 2025 roku wsparcie dla stażystów było o 150 euro wyższe od stawek dla osób podróżujących w celu studiowania.

Warto wspomnieć inne programy oferujące możliwości mobilności dla studentów, w tym: program CEEPUS (ang. Central European Exchange Program for University Studies), NAWA (Narodowa Agencja Wymiany Akademickiej), Program MOST, Program ISEP (International Student Exchange Program) oraz możliwości mobilności wynikające z umów bilateralnych między dwoma uczelniami. Dostępność wymienionych inicjatyw w praktyce można zaobserwować w ofercie Uniwersytetu Gdańskiego. W 2025 roku dla studentów UG, oprócz programu Erasmus+, dostępne były programy CEEPUS, NAWA, MOST oraz oferty wynikające z podpisanych porozumień o współpracy z zagranicznymi uczelniami¹⁴.

Opinie i oczekiwania studentów związane z programem Erasmus +

W celu poznania opinii i oczekiwań studentów dotyczących funkcjonowania programu wymiany międzynarodowej Erasmus+ przeprowadzono badanie ankietowe wśród studentów trójmiejskich uczelni. Motywacją do jego realizacji było lepsze poznanie potrzeb i perspektyw

¹² *Erasmus+ przewodnik po programie 2025*, Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji, s.74-75, https://www.frse.org.pl/brepo/panel_repo_files/2024/11/19/u7zwro/erasmus-programme-guide-2025-pl.pdf (dostęp: 17.11.2025).

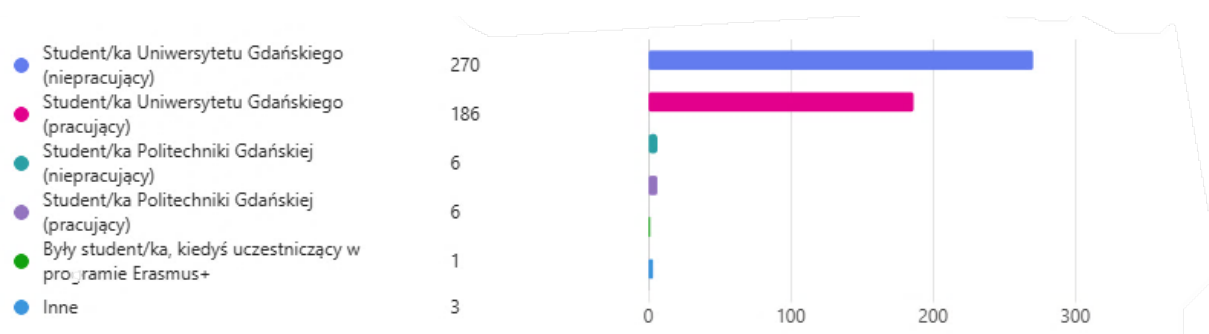
¹³ *Stawki mające zastosowanie do kosztów jednostkowych konkurs 2025*, Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji, https://erasmusplus.org.pl/brepo/panel_repo_files/2025/08/12/cglqip/stawki-ka131-ka171-2025-pl.pdf (dostęp: 17.11.2025).

¹⁴ *Współpraca*, Uniwersytet Gdański, <https://ug.edu.pl/wspolpraca> (dostęp: 17.11.2025).

osób zainteresowanych mobilnością międzynarodową, uczestniczących w procesie wyjazdu lub mających już doświadczenie w tym zakresie.

Formularz składał się z 22 pytań otwartych oraz zamkniętych, zarówno jednokrotnego, jak i wielokrotnego wyboru. W czasie trwania ankiety zebrano 472 anonimowych odpowiedzi na pytania poprzez zastosowanie metody CAWI. Wśród respondentów znaleźli się studenci Uniwersytetu Gdańskiego, Politechniki Gdańskiej oraz osoby będące absolwentami trójmiejskich uczelni.

W badaniu wzięły udział 284 kobiety (60%) i 182 mężczyźni (39%) oraz 6 osób (1% respondentów), które nie podały swojej płci. Najliczniejszą grupą okazali się niepracujący studenci Uniwersytetu Gdańskiego – 270 osób (57%). Ponad jedną trzecią zebranych odpowiedzi (40%) udzielili pracujący studenci Uniwersytetu Gdańskiego. Zaledwie 2% badanych to pracujący i niepracujący studenci Politechniki Gdańskiej. Pozostali respondenci (4 osoby) to absolwenci uczelni, z których jeden uczestniczył kiedyś w programie Erasmus+ (rysunek 1.).

Rysunek 1. Odpowiedzi na pytanie ankietowe o status studenta

Źródło: opracowanie własne.

Pośród biorących udział w badaniu studentów Uniwersytetu Gdańskiego prawie jedną trzecią (31%) stanowiły osoby studiujące na Wydziale Ekonomicznym. Drugą najliczniejszą grupą były osoby z Wydziału Matematyki, Fizyki i Informatyki (23%). Wynik oscylujący wokół 10% respondentów reprezentowali przedstawiciele Wydziału Prawa i Administracji (12%), Wydziału Filologicznego (11%) oraz Wydziału Nauk Społecznych (9%). Do mniejszości należeli przedstawiciele Międzyuczelnianego Wydziału Biotechnologii UG i GUMed (5%), Wydziału Historycznego (4%), Wydziału Zarządzania (4%), Wydziału Chemii (1%) oraz jedna osoba z innego wydziału Uniwersytetu Gdańskiego. Ponad 90% respondentów (96%) studiuje stacjonarnie, natomiast pozostałe 4% w trybie niestacjonarnym.

Na pytanie o znajomość innych programów niż wymiana studencka oferowanych w ramach Erasmus+, tylko 83 osoby (18%) odpowiedziały twierdząco. Spośród nich, tylko jedna trzecia osób (34%) zadeklarowała, że słyszała o praktykach i stażach organizowanych w ramach oferty Erasmus+. Siedem odpowiedzi dotyczyło inicjatyw Blended Intensive Programme (BIP) (w ramach Erasmus+) - krótkich wyjazdów skupiających się na wybranych zagadnieniach tematycznych, podczas których wprowadzane są innowacyjne metody nauczania oraz DiscoverEU (w ramach Erasmus+) – konkursu, którego laureaci otrzymują bilety na podróż koleją, aby odkryć bogactwa kulturowe Europy¹⁵. Reszta uwzględniała inne inicjatywy unijne, takie jak European Solidarity Corps i SEA-EU oraz program mobilnościowy MOST, który dotyczy wyłącznie polskich uczelni. Dwie odpowiedzi błędnie podały Camp America jako program UE, natomiast jedna osoba wspominała o organizacji AIESEC współpracującej z ONZ i wspierającej osiągnięcie celów zrównoważonego rozwoju¹⁶.

Aż 63% wszystkich respondentów (297 osób) rzeczywiście interesowało się kwestią mobilności Erasmus+. Spośród nich tylko 47 osób złożyło aplikację na wyjazd (rysunek 2.). Jedynie 2% respondentów nie zostało zakwalifikowanych do wymiany, mimo złożenia aplikacji o wyjazd. Deklarowali oni chęć wyjazdu do: Chorwacji, Czech, Grecji, Holandii, Niemiec, Portugalii, Włoch oraz na Maltę. Większość osób, które wróciły z wyjazdu w ramach Erasmus+ deklaruje chęć ponownej podróży (74% - 14 osób).

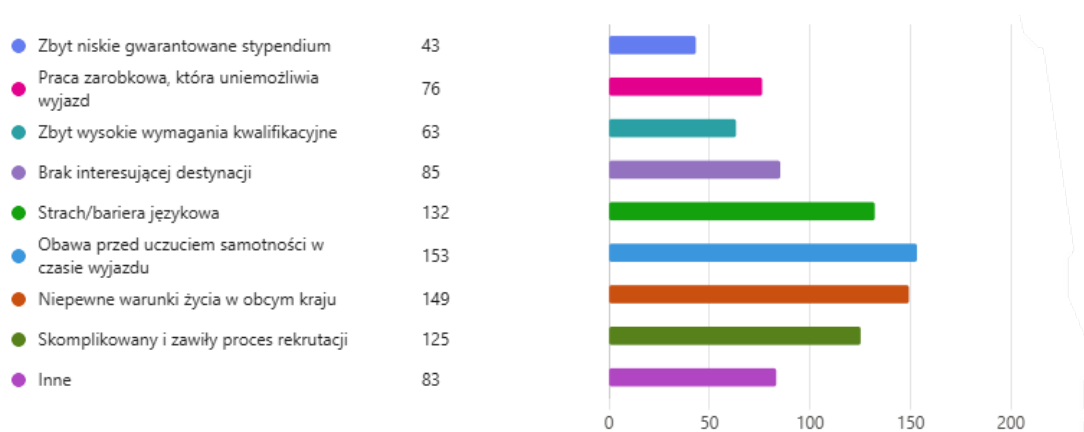
Rysunek 2. Odpowiedzi na pytanie ankietowe: „Czy aplikowałeś/aś na wyjazd w ramach wymiany studenckiej Erasmus+?”

Źródło: opracowanie własne.

¹⁵ Blended Intensive Program, <https://erasmusbip.org>, (dostęp: 16.11.2025); DiscoverEU, https://youth.europa.eu/discovereu_pl (dostęp: 14.12.2025).

¹⁶AIESEC Polska, <https://www.un.org.pl/aiesec-polska#:~:text=AIESEC%20to%20globalna%20organizacja%20m%C5%82odych,Rozwoju%20%2D%20Youth%204%20Global%20Goals> (dostęp: 14.12.2025).

Dodatkowe pytanie mieszane, wielokrotnego wyboru zostało skierowane do osób, które nie zdecydowały się na aplikowanie do programu Erasmus+ (250 osób). Dotyczyło ono powodów, które zniechęciły studentów do złożenia aplikacji (rysunek 3.).

Rysunek 3. Odpowiedzi na pytanie ankietowe: „Co zniechęciło cię do aplikowania na wyjazd w ramach wymiany studenckiej Erasmus+?”

Źródło: opracowanie własne.

Najbardziej zniechęcającymi aspektami wyjazdu, z perspektywy studentów, okazała się obawa przed uczuciem samotności w czasie mobilności (153 odpowiedzi) oraz niepewne warunki życia w obcym kraju (149 odpowiedzi). Respondenci często wskazywali odpowiedź odnoszącą się do obawy przed wyjazdem oraz wystąpieniem bariery językowej (132 odpowiedzi), jak również do skomplikowanego i zawiłego procesu rekrutacji (125 odpowiedzi). Do ważnych czynników zaliczono również: brak interesującej destynacji (85 odpowiedzi) i praca zarobkowa uniemożliwiająca wyjazd (76 odpowiedzi). Mniej obaw dotyczyło zbyt wysokich wymagań rekrutacyjnych (63 odpowiedzi) oraz niskiej kwoty gwarantowanego stypendium (43 odpowiedzi). W opcji „inne” respondenci mieli możliwość podania własnego powodu niechęci do aplikowania. Najliczniejsza grupa studentów jako powód wskazała brak możliwości aplikowania spowodowany studiowaniem na semestrze, który uniemożliwia wyjazd, przegapienie terminu aplikacji, brak czasu i motywacji oraz trudności z uzyskaniem informacji o możliwości wyjazdu. Często pojawiającą się odpowiedzią był strach przed zaległościami w toku studiów i koniecznością powtarzania semestru, z uwagi na brak uczelni partnerskiej oferującej kompatybilny program zajęć z realizowanym kierunkiem. Pojawiły się również głosy mówiące o dużej ilości zobowiązań w Polsce, których przykładem jest umowa najmu mieszkania oraz tęsknota za

bliskimi, a także o niechęci do wychodzenia ze swojej strefy komfortu. Jeden z ankietowanych studentów odczuwa niechęć do opuszczenia wydziału, ponieważ czuje się komfortowo studiując na Międzyuczelnianym Wydziale Biotechnologii UG i GUMed.

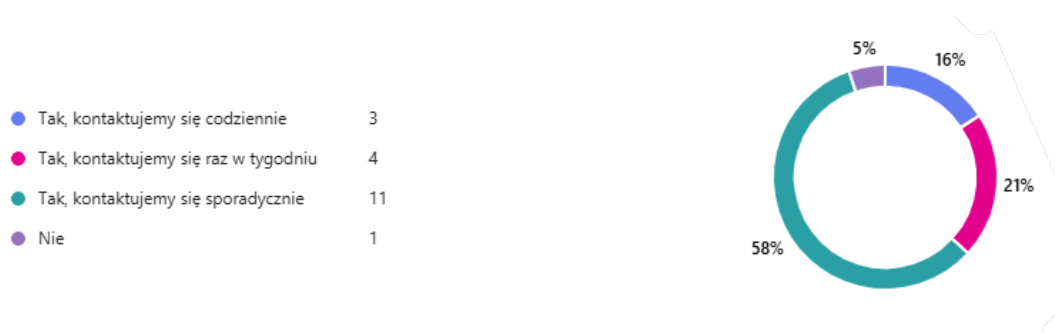
Wśród osób, które zrealizowały już mobilność z Erasmus+ (19 badanych), najliczniejszą grupę stanowiły osoby, które uczestniczyły w programie w roku akademickim 2024/2025 (11 osób). W latach akademickich 2023/2024 oraz 2022/2023 wśród ankietowanych znalazły się odpowiednio 5 i 2 osoby, które skorzystały z programu w ramach wymiany. Najczęstszymi kierunkami realizacji mobilności wśród respondentów były: Hiszpania (3 osoby), Malta (3 osoby), Chorwacja (3 osoby) oraz Niemcy (3 osoby). 2 osoby skorzystały z wymiany do Turcji oraz Włoch, a po jednej do Belgii, Słowenii oraz Czech. Zdecydowana większość (14 osób) jest zainteresowana ponownym udziałem w programie.

Najczęstszą odpowiedzią na pytanie: „Co było dla Ciebie najcenniejsze w zrealizowanym wyjeździe w ramach wymiany studenckiej Erasmus+?” było zdobyte doświadczenie – zarówno w życiu akademickim, jak i prywatnym. Wiele osób uznało konieczność organizacji i zadbania o siebie za granicą za ważną i niezapomnianą lekcję życiową. Drugą najczęściej pojawiającą się odpowiedzią były nawiązane w trakcie wyjazdu przyjaźnie, poznanie nowej kultury oraz poszerzenie kompetencji językowych. Pojawiła się jedna odpowiedź dotycząca zarobionych w trakcie mobilności pieniędzy z pracy za granicą oraz jedna wymieniająca doświadczenie i współpracę z zagranicznymi profesorami, która pozwoliła na zdobycie wiedzy związanej z wybranym tematem pracy dyplomowej.

Odpowiedzi osób, które zrealizowały mobilność pokrywały się z korzyściami, jakie wskazywał ogół respondentów (472 osoby) odpowiadając na pytanie „Jakie możliwości i korzyści dostrzegasz w programie wymiany studenckiej Erasmus+?”. Podobnie jak w przypadku osób, które wzięły udział w programie, wśród wszystkich respondentów biorących udział w badaniu najczęstszą odpowiedzią na powyższe pytanie było zdobyte doświadczenie, poznanie nowych ludzi i kultury oraz poszerzenie kompetencji językowych. Wśród odpowiedzi wskazywano również na możliwość poznania odmiennych metod nauczania, skorzystania z oferty edukacyjnej różniącej się od tej na uczelni macierzystej, nawiązanie kontaktów w środowisku akademickim i zawodowym oraz budowanie poczucia niezależności. Łącznie odnotowano 14 wypowiedzi o charakterze neutralnym, w których respondenci twierdzili, że nie posiadają wiedzy o potencjalnych korzyściach. Jedynie 2 wypowiedzi miały charakter negatywny - dotyczyły one trudności z dopasowaniem programu

studiów do wymogów uczelni macierzystej oraz problemów organizacyjnych związanych z wyjazdem.

Grupa, która aplikowała do programu lub odbyła mobilność (40 osób) została zapytana o przepływ i dostęp do informacji organizacyjnych związanych z wyjazdem. Na pytanie „Czy informacje związane z oferowanymi kursami, ważnymi datami i wskazówkami przed przyjazdem były dostępne na stronie uczelni, do której aplikowałeś/aś w ramach wymiany studenckiej Erasmus+?” 34 osoby odpowiedziały pozytywnie, co stanowiło 85% odpowiedzi. Z kolei 6 osób zaznaczyło odpowiedź „Nie”.

Rysunek 4. Odpowiedzi na pytanie ankietowe: „Czy utrzymujesz kontakt z osobami poznanymi na wyjeździe w ramach wymiany studenckiej Erasmus+?”

Źródło: opracowanie własne.

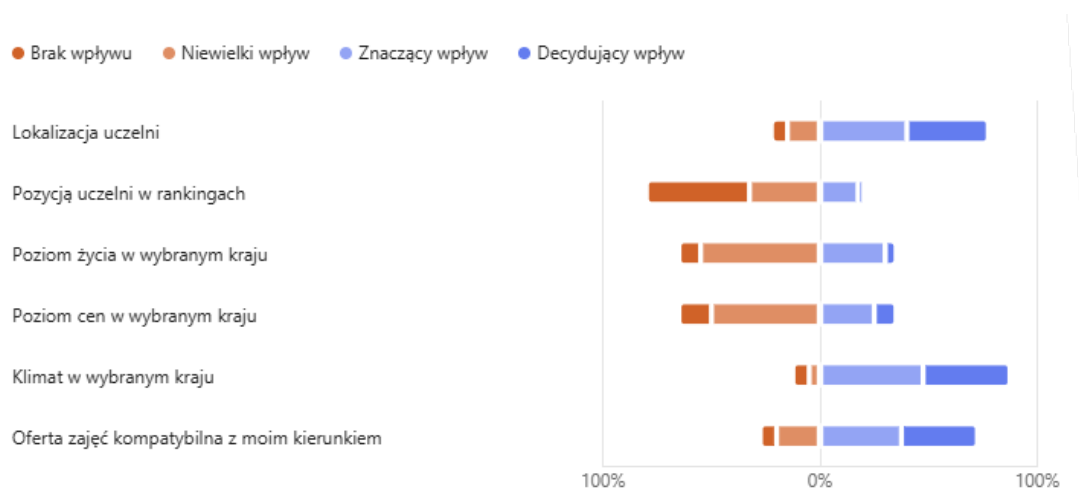
W odpowiedzi na pytanie dotyczące kontaktu z osobami poznanymi w czasie mobilności zdecydowana większość respondentów (11 osób) wskazała, że kontaktuje się z nimi sporadycznie. Cztery osoby zadeklarowały, że utrzymują kontakt, zaś 3 osoby kontaktują się codziennie. Jedynie jeden respondent zaznaczył odpowiedź „Nie” (rysunek 4.).

Rysunek 5. Odpowiedzi na pytanie ankietowe: „Czy pojechałeś/aś lub pojedziesz na uczelnię, która była twoim pierwszym wyborem?”

Źródło: opracowanie własne.

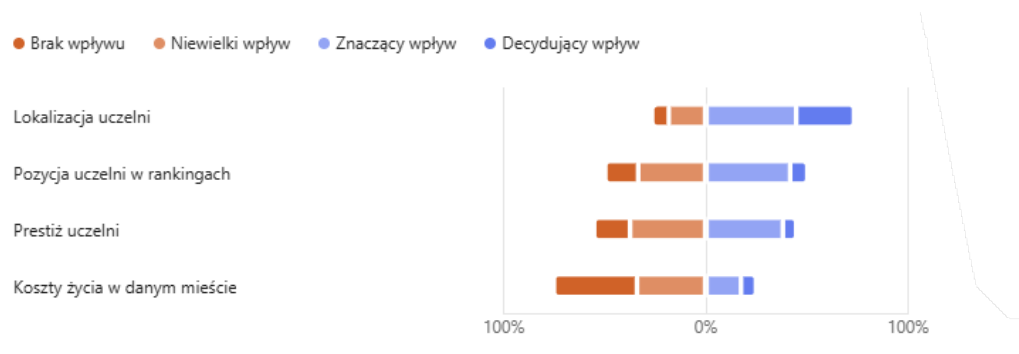
Pytanie „Czy pojechałeś/aś lub pojedziesz na uczelnię, która była twoim pierwszym wyborem?” kierowane było do studentów, którzy złożyli aplikację o wyjazd w ramach programu Erasmus+ lub odbyli już mobilność. 31 spośród 40 osób znajdujących się w tej grupie dostało się na pierwotnie wybrany kierunek wyjazdu, co stanowiło 78% badanych. Jedynie 9 osób pojechało lub pojedzie do miejsca, które nie było ich pierwszym wyborem (rysunek 5.).

Rysunek 6. Odpowiedzi na pytanie ankietowe: „Co najbardziej wpłynęło na wybór kierunku wyjazdu w ramach wymiany studenckiej Erasmus+”

Źródło: opracowanie własne.

Pytanie „Co najbardziej wpłynęło na wybór kierunku wyjazdu w ramach wymiany studenckiej Erasmus+?” kierowane było do wszystkich osób, które aplikowały o wyjazd bądź już go zrealizowały (40 osób). Wśród respondentów najczęstszym powodem wyboru uczelni zagranicznej był klimat w danym kraju (40% odpowiedzi „decydujący wpływ” oraz 47,5% „znaczący wpływ”), lokalizacja uczelni (37,5% odpowiedzi „decydujący wpływ” oraz 40% „znaczący wpływ”) oraz kompatybilna oferta zajęć z kierunkiem na uczelni macierzystej (35% odpowiedzi „decydujący wpływ” i 37,5% „znaczący wpływ”). Za najmniej istotne czynniki uznano pozycję uczelni w rankingach (47,5% odpowiedzi „brak wpływu” oraz 32,5% „niewielki wpływ”), poziom życia w wybranym kraju (10% odpowiedzi „brak wpływu” oraz 55% „niewielki wpływ”) oraz poziom cen w wybranym kraju (15% odpowiedzi „brak wpływu” oraz 50% „niewielki wpływ”).

Rysunek 7. Odpowiedzi na pytanie ankietowe: „Co miało wpływ na decyzję o wyborze uczelni, na której obecnie studiujesz?”

Źródło: opracowanie własne.

W przypadku odpowiedzi na pytanie „Co miało wpływ na decyzję o wyborze uczelni, na której obecnie studiujesz?” najczęściej zaznaczanym kryterium wyboru była lokalizacja uczelni, następnie pozycja uczelni w rankingach i prestiż uczelni (rysunek 7.). Najmniej ważnym kryterium wyboru według respondentów były koszty życia w danym mieście. Lokalizacja uczelni posiadała decydujący wpływ na wybór uczelni przez 28,6% respondentów, znaczący wpływ zaznaczyło 44,7% osób. Jedynie 8,3% uznało, że lokalizacja uczelni nie miała żadnego znaczenia, natomiast 18,4% zaznaczyło odpowiedź „niewielki wpływ”. Pozycję uczelni w rankingach, jako ważne kryterium wyboru, oznaczyło łącznie 50,2% osób (41,7% odpowiedzi „znaczący wpływ” oraz 8,5% „decydujący wpływ”).

Porównując odpowiedzi przedstawione na rysunku 6. oraz rysunku 7. można zauważyć, że wspólnym czynnikiem uwzględnianym zarówno przy wyborze uczelni macierzystej, jak i uczelni zagranicznej jest przede wszystkim jej lokalizacja. Koszty życia oraz prestiż zostały ocenione najniżej, chociaż w przypadku wyboru uczelni macierzystej pozycja uczelni i jej prestiż miała większe znaczenie niż w przypadku wyjazdu w ramach mobilności Erasmus+.

Rysunek 8. Odpowiedzi na pytanie ankietowe: „Czy poleciłbyś/abyś udział w wymianie studenckiej w ramach Erasmus+ znajomym?”

Źródło: opracowanie własne.

Grupa osób, która dostała się na wyjazd w ramach programu lub zrealizowała już mobilność została zapytana „Czy poleciłbyś/abyś udział w wymianie studenckiej w ramach Erasmus+ znajomym?”. Aż 95% respondentów (38 osób) zaznaczyło odpowiedź „Tak”. Pozostałe 2 osoby uznały, że nie poleciłyby wyjazdu znajomym (rysunek 8.).

Osobiste doświadczenia i uwagi autorek związane z wymianą studencką Erasmus+

Praca nad niniejszym artykułem została rozpoczęta tuż przed zakwalifikowaniem się obu autorek na mobilność w ramach wymiany studenckiej programu Erasmus+. Poniższy fragment artykułu powstał niedługo po zakończeniu mobilności.

Obie autorki zakwalifikowały się na wymianę studencką do miasta Split w Chorwacji. Należy zaznaczyć, że możliwość jednoczesnego zakwalifikowania się i wspólnego wyjazdu nie jest sytuacją standardową, dlatego przedstawione wnioski mogą różnić się od doświadczeń pozostałych stypendystów. Cały proces mobilności - obejmujący kwalifikację, przygotowania oraz sam pobyt - przebiegł pomyślnie. Istotną rolę odegrała pomoc organizacyjna ze strony zarówno macierzystego Uniwersytetu Gdańskiego oraz Uniwersytetu w Splicie, które na bieżąco informowały o wymaganych formalnościach.

Split stanowił pierwszy wybór autorek podczas naboru do programu. Zbieżnie z odpowiedziami respondentów badania ankietowego, kluczową rolę w tej decyzji odegrały: lokalizacja, klimat oraz program zajęć spójny z tokiem kształcenia na macierzystym wydziale. Na etapie przygotowań i po przeprowadzce autorki zwróciły także uwagę na mniej oczywiste czynniki, takie jak dostępność mieszkań, poziom kosztów życia w danym mieście i kraju oraz ofertę uczelnianych udogodnień i inicjatyw. Uniwersytet w Splicie dla studentów realizujących wymianę Erasmus+ zapewnia możliwość darmowego korzystania z transportu publicznego na terenie miasta, subsydiowane posiłki w studenckich restauracjach (średni koszt obiadu to 1 euro - około 4,32 zł¹⁷) oraz możliwość uczestnictwa w zajęciach sportowych na terenie całego miasta. Dzięki tym udogodnieniom, które znacznie ograniczały wydatki, wyjazd udało

¹⁷ Kurs zgodny z bieżącym kursem średnim walut obcych w złotych opublikowanym przez Narodowy Bank Polski z dnia 2026-09-10, <https://nbp.pl/statystyka-i-sprawozdawczosc/kursy/tabela-a/> (dostęp 11.09.2026).

się sfinansować w całości z otrzymanego stypendium (co dla wielu uczestników realizujących wymianę w innych krajach nie jest możliwe).

Odpowiedzi ankietowanych akcentujące rozwój samodzielności, zdobycie nowych znajomości i doskonalenie języka obcego pozostają zbieżne z osobistymi obserwacjami autorek. Należy jednak wskazać na dodatkowy, rzadziej poruszany w badaniu czynnik. Udział w programie Erasmus+ stwarza przestrzeń i warunki materialne do intensywnego podróżowania oraz poznawania nowego otoczenia w sposób rzadko dostępny w standardowym toku studiów. Przez cały okres pięciu miesięcy widoczne było wsparcie ze strony wykładowców i opiekunów dydaktycznych, którzy zachęcali do nawiązywania relacji i aktywności poza murami uczelni. Z perspektywy całego wyjazdu zajęcia dydaktyczne - mimo wyższego wymiaru godzinowego w porównaniu z programem na wydziale macierzystym - stanowiły tylko jeden z wielu elementów mobilności. Najistotniejszą wartością okazała się przestrzeń w postaci pięciu miesięcy przeznaczonych na podróż i gromadzenie nowych doświadczeń.

Autorki zdają sobie sprawę, że dzielenie obowiązków i wyzwań w ramach wspólnego pobytu wpłynęło na złagodzenie barier adaptacyjnych, z którymi mierzą się uczestnicy wyjeżdżający indywidualnie. Wymieniając jednak najbardziej odczuwalne troski związane z planowaniem wyjazdu oraz samą przeprowadzką wskazują na proces szukania mieszkania, prawidłowe uzupełnienie dokumentacji (szczególnie dokumentu Online Learning Agreement) oraz prawdopodobieństwo większego nakładu pracy akademickiej wymaganej przed i w trakcie wyjazdu.

Poszukiwanie zakwaterowania na odległość wyklucza możliwość bezpośrednich oględzin lokalu oraz osobistej rozmowy z właścicielem przed zawarciem umowy. W celu zminimalizowania ryzyka autorki zdecydowały się na skorzystanie z usług pośrednika nieruchomości. Warto zauważyć, że to rozwiązanie wiąże się z koniecznością pokrycia kosztów usług agenta nieruchomości. Rekomendowanym podejściem jest rozpoczęcie procesu poszukiwań z odpowiednim wyprzedzeniem (około 6 miesięcy przed rozpoczęciem mobilności). Warto przy tym uwzględnić specyfikę rynku - zbyt wczesne przeglądanie ogłoszeń może skutkować ograniczonym wyborem, gdyż oferty rzadko publikowane są z dużym marginesem czasowym.

W kwestii uzupełniania dokumentacji zaleca się dokładne i wczesne zapoznanie z wymaganiami każdej ze stron: wydziału wysyłającego, biura wymiany uczelni macierzystej oraz uczelni przyjmującej. Kompletny pakiet informacji udostępniany jest zazwyczaj podczas

spotkań organizacyjnych, a w przypadku rekrutacji wydziałowej na Wydziale Ekonomicznym Uniwersytetu Gdańskiego, całą procedurę szczegółowo opisano na stronie internetowej jednostki w odpowiedniej zakładce. Warto zaznaczyć, że uczestnik mobilności musi dopełnić wszystkich wymagań i kontaktować się na bieżąco z trzema osobnymi instytucjami - biurem wymiany uczelni wysyłającej, wydziałem macierzystym i uczelnią przyjmującą.

W celu zrealizowania mobilności za granicą oferta studiów powinna na uczelni goszczącej pokrywać się z wynikami edukacji na uczelni macierzystej. Co ważne, przedmioty nie muszą mieć odpowiedników 1:1, jednak efekty kształcenia powinny być porównywalne do tych, które zostałyby uzyskane przez studentów na wydziale wysyłającym. W przypadku braku odpowiedników dla przedmiotów znajdujących się w programie zajęć na uczelni macierzystej student zobowiązany jest zaliczyć te przedmioty indywidualnie – przed, w trakcie lub po wyjeździe (w zależności od ustaleń z koordynatorem wydziałowym oraz prowadzącym zajęcia). Z uwagi na wymóg uzyskania 30 punktów ECTS na uczelni partnerskiej, łączna liczba punktów zdobytych za granicą oraz w ramach zaliczenia przedmiotów niemających bezpośrednich odpowiedników może przewyższyć standardowe obciążenie semestralne na uczelni macierzystej.

Pomimo wyzwań związanych z etapem przygotowań oraz samą realizacją programu Erasmus+, udział w wymianie stanowi wartościową perspektywę wartą rekomendacji. Mobilność akademicka daje unikalną możliwość przełamania rutyny i poznania odmiennych realiów funkcjonowania za granicą. Oczywiście, nie każda osoba może pozwolić sobie na taki krok, głównie z uwagi na plany zawodowe, ścieżkę kształcenia czy sytuację osobistą. Decyzja o udziale w mobilności powinna być przemyślana i odpowiednio zaplanowana. Jeśli jednak kwestie formalne i organizacyjne pozwalają na realizację mobilności, autorki z pełnym przekonaniem zachęcają do złożenia dokumentów aplikacyjnych.

Zakończenie

Powstały w 1987 roku program Erasmus przeszedł długą drogę ewolucji, systematycznie włączając do swojej oferty nowe formy praktyk oraz wyjazdów edukacyjnych, a także otwierając się na coraz szersze kręgi odbiorców. W wyniku tych zmian stał się jedną z najbardziej rozbudowanych i powszechnie rozpoznawalnych inicjatyw wspierających mobilność międzynarodową na świecie, podczas gdy w przestrzeni europejskiej jego nazwa nierzadko funkcjonuje jako bezpośredni synonim wymian międzynarodowych. Mimo iż jego podstawową funkcją od początku były wymiany między studentami warto pamiętać, że oferta

skierowana jest obecnie również dla młodzieży oraz dorosłych w każdym wieku. Możliwa jest realizacja mobilności zarówno krótkoterminowej (od 5 do 30 dni), jak i dłuższych wyjazdów (powyżej miesiąca). Realizowana jest nie tylko wymiana w celach edukacji szkolnej czy akademickiej, ale również praktyki zawodowe i szkolenia.

Przedstawione w artykule wyniki badania ankietowego prezentują opinie i oczekiwania studentów i absolwentów trójmiejskich uczelni. Grupa badawcza składała się ze studentów dopiero myślących o wyjeździe, osób biorących udział w rekrutacji (niezależnie od jej końcowego rezultatu) oraz tych, którzy zrealizowali już mobilność. Główne wnioski z badania opierają się na analizie niepewności i barier odczuwanych przez studentów, procesie decyzyjnym towarzyszącym wyborowi docelowego miejsca wyjazdu w ramach wymiany Erasmus+ oraz doświadczeniach osób zakwalifikowanych do programu i jego absolwentów.

Autorki utożsamiają się z wieloma opiniami przedstawionymi przez respondentów ankiety. Za najważniejsze aspekty wymiany uznają zdobyte doświadczenie oraz poprawę kompetencji językowych, jednocześnie podkreślając istotną rolę wymiany jako czasu sprzyjającego podróżom oraz gromadzeniu unikalnych wspomnień. Wszystkim osobom wahającym się lub planującym udział w programie, a mającym perspektywę i warunki do realizacji mobilności, autorki zdecydowanie rekomendują spróbowanie swoich sił i przystąpienie do rekrutacji.

Bibliografia

1. AIESEC, <https://aiesec.pl/>.
2. Blended Intensive Program, <https://erasmusbip.org/>.
3. Decyzja nr 1720/2006/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 listopada 2006 r. ustanawiająca program działań w zakresie uczenia się przez całe życie.
4. *Erasmus+ przewodnik po programie 2025*, Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji, https://www.frse.org.pl/brepo/panel_repo_files/2024/11/19/u7zwro/erasmus-programme-guide-2025-pl.pdf.
5. Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji, <https://www.frse.org.pl/>.
6. Grupa Student News, <https://grupa.studentnews.pl/>.
7. Humanistyczna.pl, <https://humanistyczna.pl/>.
8. Komisja Europejska, https://commission.europa.eu/index_pl.
9. Miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, <https://gazeta.us.edu.pl/>.
10. NBP, <https://nbp.pl/>.
11. Platforma Nauki, <https://platformanauki.pl/>.
12. Sofia Corradi Biography, <https://www.sofiacorradi.eu/Biography.html>.
13. Uniwersytet Gdański, <https://ug.edu.pl/>.
14. Youth Europa, <https://youth.europa.eu/>.